יב: אלו הן הגולין פרק שני מכות

אימור דשמעת ליה לרבי יהודה (ח) לחומרא. ולריך עיון מנא ליה דלא אמרינן גם להקל וי"ל דמסברא אית ליה דלא פליגי רבי יהודה וכנגן כולי האי כי אם בחומרא בעלמא: **גבי** מעשר להחומרא עיקרו בחוץ ונופו בפנים כי היכי דבנופו לא מצי פריק בו.

ר' יהודה אומר במערה הולך אחר פתחה באילן הולך אחר נופו אימור דשמעת ליה לר"י גבי מעשר לחומרא עיקרו בחוץ ונופו בפנים כי היכי דבנופו לא מצי פריק בעיקרו נמי לא מצי פריק עיקרו מבפנים ונופו מבחוץ כי היכי דבנופו לא מצי אכיל בלא פדייה בעיקרו נמי לא מצי אכיל בלא פדייה אלא גבי ערי מקלט בשלמא עיקרו בחוץ ונופו בפנים כי היכי דבנופו לא מצי קטיל ליה בעיקרו נמי לא מצי קטיל ליה אלא עיקרו בפנים ונופו בחוץ כי היכי דבנופו מצי קטיל ליה בעיקרו נמי מצי קטיל ליה הא גואי קאי אמר (ט) רבא בעיקרו דכולי עלמא לא פליגי דלא מצי קטיל קאי בנופו ויכול להורגו בחצים ובצרורות דב"ע לא פליגי דמצי קטיל ליה כי פליגי במהוי עיקרו דרגא לנופו מר סבר הוי עיקרו דרגא לנופו ומר סבר לא הוי עיקרו דרגא לנופו רב אשי אמר [א]מאי אחר הנוף אף אחר הנוף: **מתני'** [2]הרג באותה העיר גולה משכונה לשכונה ובן לוי גולה מעיר לעיר:

גמ' (ט)ת"ר [1]ושמתי לך מקום וגו' ושמתי לך בחייך מקום ממקומך אשר ינוס שמה מלמד שהיו (כ) ישראל מגלין במדבר להיכן מגלין למחנה לויה [3]מכאן אמרו בן לוי שהרג גולה מפלך לפלך ואם גלה לפלכו פלכו קולטו אמר רב אחא בריה דרב איקא מאי קרא [2]כי בעיר מקלטו ישב עיר שקלטתו כבר: (נ) **מתני'** (נ)[1]כיוצא בו רוצח שגלה לעיר מקלטו ורצו אנשי העיר לכבדו יאמר להם רוצח אני אמרו לו אף על פי כן יקבל מהן שנאמר [3]וזה דבר הרוצח

מעלים

רבי יהודה. לענין מעשר אמרה למילתיה: **הלך אחר פתחה.** כולה כפנים ופתוחה לאוץ כלאוץ כולה בחוץ ופתוחה לפנים כלפנים: **באילן הלך אחר נופו.** ומתניתין דהכא [א] וגברייתא רבי יהודה ומתני' דאילן שהוא עומד כפנים כו' רבנן ושיטוא קמא ליתא: **אימור דשמעת ליה כו'.** כלומר היכי בעית לאוקמא להא דתניא בירושלים הלך אחר הנוף כו' כר' יהודה הניחא אי תנא בה תנא בירושלים הלך אחר הנוף ולא תנא בה בערי מקלט הלך אחר הנוף מלינן מוקמת לה כרבי יהודה אכל השתא מאן ליית לך אימור דשמעת ליה לרבי יהודה גבי מעשר באילן הלך אחר הנוף משום דאיכא למימר לאומרא בין עיקרו בפנים ונופו בחוץ בין עיקרו בחוץ ונופו בפנים דגבי מעשר איכא בין בפנים בין בחוץ חדא לאומרא וחדא לקולא חומר בפנים מבחוץ שבחוץ יכול לפדותו ובפנים אינו יכול לפדותו דקלטי ליה ממילות ואומר בחוץ מבפנים שאינו נאכל בחוץ בלא פדייה ובפנים אוכלו בלא פדייה ואיכא למימר כי אמר רבי יהודה הלך אחר הנוף לחומרא אמרה כדמפרש ואזיל: **עיקרו בחוץ ונופו בפנים כו'.** הלך אחר הנוף לענין פדייה: **עיקרו בפנים ונופו לחוץ.** הלך אחר הנוף לענין אכילה דמישדי עיקרו בתר נופו ואסור לאוכלו בעיקרו אא"כ פדאו (ד) מקודם שנכנס: **אלא בערי מקלט.** על כרחך עיקרו בפנים ונופו לחוץ בין לא משכחת לה אלא לקולא: **אמר רבא בעיקרו כולי עלמא לא פליגי כו'.** לעולם כדקא משינן הא רבי יהודה והא רבנן דלרבנן לא שדינן לא נוף בתר עיקרו ולא עיקרו בתר נוף לא במעשר ולא בערי מקלט כדקתני קמייתא מכנגד החומה ולפנים כלפנים ורבי יהודה פליג ואמר שדי עיקרו בתר נופו ולקאמרת דלמא לאומרא קאמר אגן נמי לאומרא אמרינן לה לענין מעשר כדאמרן ולענין מקלט היכא דעיקרו בחוץ ונופו בפנים לחומרא הוא שדי עיקרו בתר נופו ואם רוצה בעיקרו לא מצי קטיל ליה והיכא דעיקרו בפנים ונופו בחוץ דקאמר הא רבי יהודה הלך אחר הנוף לאו למישדי עיקרו בתר נופו ולמימר (ה) דכי היכי בנופו מצי קטיל ליה בעיקרו נמי מצי קטיל קאמר דבעיקרו שבפנים כולי עלמא לא פליגי דלא מצי קטיל ליה והיכא דקאי רוצא בנופו שבחוץ ויכול גואל הדם לעמוד חוץ לתחום ולהורגו בחצים ובצרורות כולי עלמא לא פליגי דמצי קטיל דלכולי עלמא נוף בתר עיקר לא שדינן כי פליגי דקאמר ר' יהודה הלך אחר הנוף למהוי עיקרו דרגא לנופו שיכנס גואל הדם בתוך התחום ויעלה דרך העיקר ויהרגנו בנופו קאמר וכי הך קולא מאי ליה לר' יהודה דהא לאו עיקר שדי בתר נוף אלא כל חד כדקאי: **רב אשי אמר מאי אחר הנוף.** דקאמר מתני' דהכא וכן בריתא [ז]בערי מקלט אף אחר הנוף ורבי יהודה היא וכולהו לאומרא ולענין מעשר כדשינן ולענין מקלט אף אחר הנוף קאמר דהיכא דעיקרו בחוץ ונופו בפנים שדי עיקרו בתר נופו לאומרא ולא תימא כדקאי קאי אכל היכא דעיקרו בפנים ונופו בחוץ שדי נופו בתר עיקרו אלא אמר מר מאי אחר הנוף דלא אמרינן לא שדינן נוף בתר עיקר אלעניין מקלט זמנין דשדינן עיקר בתר נוף לאומרא: **מתני' הרג באותה העיר.** רוצח שגלה לעיר מקלט וחזר והרג באותה העיר בשוגג: **גולה משכונה לשכונה.** כתוב העיר כי מן העיר אינו רשאי ללאת מפני רציחה דתשובה: **ובן לוי.** שהוא מיושבי העיר והרג בשוגג גולה מעיר לעיר שהוא רשאי ללאת מן העיר שלא גלה שם: **גמ' ושמתי לך בחייך.** כאן הבטיחו הקדוש ברוך הוא למשה שיזכה למלוה זו בחייו שהבדיל שלש עריס: **מקום** (ו) **ממקומך.** שתהא מחנה לויה קולטת ואף ערי מקלט יהיו ערי לויה: **פלך.** מדינה(ו): **מאי קרא.** דפלכו קולטו ודמתני' נמי דקתני גולה משכונה לשכונה: **בעיר מקלטו.** קרא ימיתא הוא דמלי למכתב כי שם ישב: **מתני' אם אמרו לו אעפ"כ.** אנו רוצים לכבדך יקבל מהם:

מעלים

מסורת הש"ס

ח) זכמים קיו. ע"ש, כ) בגיטין פ"ו מ"ח [עי' רש"ל ותוי"ט], ג) [קנ"ע דהא מעכה היא], ד) [נע"ק שהרי מעכה היא], ה) [עי' תוס' זכמים קיו. ד"ה עיר],

תורה אור השלם

1. ואשר לא צדה והאלהים אנה לידו ושמתי לך מקום אשר ינוס שמה:

שמות כא יג

2. כי בעיר מקלטו ישב עד מות הכהן הגדל ואחרי מות הכהן הגדל ישוב הרצח אל ארץ אחזתו: במדבר לה כח

3. וזה דבר הרצח אשר ינוס שמה והי אשר יכה את רעהו בבלי דעת והוא לא שנא לו מתמול שלשם: דברים יט ד

מוסף רש"י

שייך לעמוד הקודם

ברך ה' חילו. בהכנים כתיב ישימו קטורה באפך וגו' וסמיך ליה ברך ה' חילו, חלנים שבו (פסחים עב:) מלמין שנאבנו לוי, דקרא בשבט לוי כתיב (קדושין סו:). **ראין עושין שדה** מגרש. מגרש הוי אלף אמה סביב לעיר, מדכתיב (במדבר לה) מקיר העיר והוצה אלף אמה סביב, ואין לאותו אלף היה להם לנוים אלף אמה לשדות וכרמים, כדכתיב (שם) ומגרשיהם מחוץ לעיר וגו', לא מהם אלף אמה מגרש והשאר שדות וכרמים. מגרש פרוי מכלום ואין בו בית ואין זורעין פותח אלא מי הוא לעיר. אין עושין שדה מגרש, משום דיעיב ארץ ישראל, והיינו מוכרן שמתעבד את הארעה, ולא מגרש שדה. שמחריב את מי העיר (ערכין לג:). **לא מגרש עיר.** מגרש אין עושין עיר שיעשו בו בתים, שאין עיר נאה בלא מגרש, וכל זמן שאין עושין עיר מגרש, שאין מחריבין את העיר (שם).

ע"כ שייך לעמוד הקודם

ושמתי לך בחייך. דמו לי הקב"ה כמתן תורה שיהה למלוה זו, כדכתיב (דברים ד) לא יבריל משה שלש ערים, כשוף תרגומים שנה (זבחים קיג:). **מקום** ממקומך. דהיינו מחנה לויה אף הוא הוא נקלט (שם. לעיל ערכות. לך מקום. המקום שלך). **מכאן אמרו בן לוי.** שהיה דר בערי מקלט, שכל תרגומים ושמנה עיירות של לוים ערי מקלט הוי כדאמרינן במסכת מכות (י.) ואם הרג בשוגג גולה נלחה מערי מחניה, דדרים בה נמי הכי ושמתי לך מקום, אף הלוים גולים (זבחים שם). **ואם גלה לפלכו.** עלמו כגון משכונה לשכונה, שלכו קולטו. דומיא דמדבר שהיתה מחנה לויה קולטת (שם).

עין משפט נר מצוה

עט א מיי' פ"ב מהלכות מעשר שני הלכה טו ועי"ש בכ"מ:

פ ב ג מיי' פ"ז מהל' רוצח הלכה ה סמג עשין מה מו:

פא ד מיי' שם הלכה ז:

הגהות הב"ח

(ח) גמ' אמר רבה קאי בעיקרו וכו' קטיל ליה קאי: (ב) שם בחיוך מקום במקומך אשר ינוס וכו' ישראל גולין למדבר להיכן גולין למחנה לויה. נ"ב דדרש לך דנדרש לפניו ולאחריו לך מקום משמע מקום שהוא שלך הויינו מחנה לויה: (ג) שם שקלטתו כבר כיוצא בו הוא סוף גמרא ואמ"כ מתחיל המשנה רוצח: (ד) רש"י ד"ה עיקרו בפנים וכו' מקודם שנכנס. נ"ב עי' בתוי"ט בפרים מפעמים סוף פ"ג דמעכות ותמצא מבואר מה שכוון רש"י בתיבת שנכנס ודוק שם היטב: (ה) ד"ה אמר רבא וכו' ולמימר כי היכי דבנופו מצי וכו' וכי הך קולא לית ליה לר' יהודה וכו' כדקאי קאי הס"ד: (ו) ד"ה מקום במקומך. נ"ב עי' בזבחים דף קיג ע"א: (ז) ד"ה פלך מדינה. נ"ב פי' עיר: (ח) תוס' ד"ה לאומרא וכו' לר' יהודה גבי מעשר לחומרא: (ט) ד"ה מר סבר וכו' דפליגי אר' יהודה בתרתי וכו' בערי מקלט מדנקט ירושלים בבא באפי נפשיה הס"ד: (י) ד"ה רב אחי וכו' הגיע כו' פי' רב אשי גא לתרץ הא דפריגין וכו' הכי נמי דבעיקרו: (כ) בא"ד היכי דהוי חומרא בגון בעיקרו בחוץ וכו' הוא הדין כל"ל ואות י' נמחק: (ל) בא"ד הוא הדין דהוה מלי למימרי הלך כל"ל ותיבת הכל נמחק: (מ) בא"ד עיקר לחומרא בגון עיקרו בחוץ וכו' כי היכי דבנופו לא מלי מלי וכו' מכל מקום בעיקר מנכפנים: (נ) בא"ד פי' הר"ם כל"ל ואות ל' נמחק:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה באילן וכריתא רשום קו על מלת וכריתא (כלומר דמתניתין היא. אבל מינו הה"ל נכ"מ ברש"י ותוס' ועי' שיטה מקובלת נ"ק עה ע"כ):

רבינו חננאל

דתני במקום שהוא נוטה לרבנן. ודתיגן אימור דשמעת ליה לר' יהודה דאזיל בתר הנוף לחומרא כר' כדמפרש ופשוטה היא: אמר רבא אי קאי בעיקרו ועיקרו לפנים מן התחום דברי הכל לא מצי קטיל ליה דקלטיה עיקרו קאי בגופו והוא חוץ לתחום ויכול להורגו בחרב הנזרק דברי הכל מצי קטיל ליה כי פליגי במהוי עיקרו דרגא לנופו דאחר הנוף אזלינן ורבנן סברי לא. רב אשי אמר מאי אחר הנוף דקתני הכל אנה נוטה (אף) [ואף] אחר הנוף ט):

ט) תוי' ר"ל דמתניתן אנה נוטה הא"ל ומה שנוטה לפנים ודאי קולטו כין עיקר כין נוף ועוד אזלינן לחומרא אף אחר הנוף דאם הנוף לפנים כפנים אף העיקר שבתוך קולט. וכפי' הר"ם נמחק:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com